

derne og Landkommuner med bymæssig Bebyggelse vil derimod neppe i alle Tilfælde kunne finde Sted paa tilfredsstillende Maade, uden at der, efter Begæring af Kommunalraadene og efter nærmere fastsatte Regler, gives Adgang til Ekspropriation af dertil fornødne Arealer. Saadanne Jorders Værdi fastsættes ved særlig Vurdering for hvert enkelt Tilfælde af en dertil nedsat Kommission. Vi mener, at der adskillige Steder har vist sig meget store Vanskeligheder, fordi man ikke har haft Ekspropriationsbestemmelser, og som Følge deraf har f. Eks. hele Stationsbyer faaet en ret unaturlig Beliggenhed, idet en enkelt Mand har ligget inde med Jord, som han ikke har villet afhænde. I saadanne Tilfælde bør der være — naturligvis under de mest betryggende Former — Mulighed for at gaa til Anvendelse af nogenlunde kraftige Ekspropriationsbestemmelser.

Da jeg talte om Lovforslaget om Len og Stamhuse, glemte jeg for Resten at gøre en Bemærkning med Hensyn til Fristen, som ifølge Lovforslaget gives Lensbesidderne. Jeg mener, at det Aar, man foreløbig giver dem, dog vistnok er en lovlig kort Frist, medens man vel paa den anden Side kan sige, at den Frist, Landkommissionen stillede Forslag om, 5 Aar, er for lang. Dette er antagelig et Spørgsmaal, som der kan forhandles nærmere om i et kommende Udvalg.

Hvor megen Jord kan der nu ventes i det hele ad alle disse forskellige Veje, som man vil søge at gaa for at skaffe Staten Jord til Udstykning? Jeg har allerede nævnt, at den Præstegaardsjord, man vil kunne komme i Besiddelse af, vil blive mellem 30 000 og 40 000 Tdr. Land. Fra Lenene og Stamhusene vil man ligeledes faa 30 000—40 000 Tdr. Land, det bliver altsaa i alt 70 000—80 000 Tdr. Land. Og af den Statistik, jeg nævnte over de større Ejendomme, der omsættes i fri Handel hvert Aar, fremgaar det, at man ogsaa paa den Maade kan købe betydelige Arealer. Naar man saa desuden faar Forkøbsret til adskillige store Ejendomme, behøver man neppe at fastsætte Bestemmelser om Ekspropriation, fordi det vil være muligt at skaffe tilstrækkelig Jord til Veje i en meget lang Aarrække, i alt Fald i en saa lang Aarrække, som man kan overse.

Jeg vil endvidere nævne, at i Forbindelse hermed vil vi være med til at støtte Udstykningsforeningerne i deres Virksomhed, som nu ganske vist ligger stille, men

som antagelig ad Aare igen vil blive taget op. Der er i alt Fald en Del Egne i vort Land, hvor disse Udstykningsforeninger har udført et stort Arbejde. Det er klart, at naar man vil yde en større Støtte fra Statens Side end hidtil, maa man ogsaa have en bedre Kontrol, end Tilfældet hidtil har været, med Udstykningsforeningernes Arbejde, saaledes at man har Sikkerhed for, at det bliver en virkelig Udstykning og ikke en Skinudstyknings.

Endelig skal jeg nævne, at der i samtlige disse Love ikke gives Spor af Besked om, hvor Pengene skal komme fra. Der er ikke det, der ligner Finansplan i disse Forslag. Efter min Mening er de ganske ufærdige i saa Henseende. Det eneste, man finder, er en Paragraf, hvorefter der skal indbetales 90 Mill. Kr. til en Jordfond. Men det er jo klart, at naar der kommer i Tusindvis af Begæringer, vil det ikke være ret længe, inden disse 90 Millioner vil være forduftet. Man faar i Forslagene ikke fjerneste Oplysning om, hvorledes Ministeriet i øvrigt har tænkt sig Pengespørgsmaalet løst. Vi mener, at i disse for Finanserne saa vanskelige Aar er det naturligt, at man bestemmer fra eet Aar til et andet, hvor meget der i det hele kan stilles til Raadighed. Vi skal jo ikke blot have begyndt, men ogsaa have begyndt godt, og jeg tror, at man bør advare mod at forcere denne Sag alt for voldsomt frem. Vi kan være overbeviste om, at de, der kommer i Besiddelse af disse Brug, i alt Fald i de første Aar, i disse dyre Tider, vil faa ret store Vanskeligheder at kæmpe med, og det maa derfor være de dygtigste og mest energiske af vore unge Landbrugere, der kommer ind i disse Brug; thi ellers vil det blive en Skuffelse, da de paagældende vil blive spændt ret haardt for. Det kan nok være, at vi alligevel maa revidere de Bestemmelser, vi har i Husmandsloven, og som der er blevet hentydet til, med Hensyn til hvem der kan komme i Betragtning, naar der er Tale om at oprette disse Brug. Jeg tror, at man netop maa fremhæve, at det maa være de dygtigste og mest energiske, thi ellers gaar det galt, ellers vil Forsøget mislykkes. Vi kan være evigt forvissede om, at det er kun grumme faa af dem, som har levet en Del Aar i Byerne, og som kommer fra Byerne ud paa Landet, der vil være i Stand til at klare sig paa disse Brug. Derfor tror jeg, at vi fra alle Sider gør bedst i ikke at faa altfor megen Lyrisk ind i den Sag, men at holde os for Øje, at skal det gaa godt, maa det være de dygtigste af vore unge Land-